

Schraperige restauratie geeft koninklijk krot nieuwe allure

DOOR HERMAN ROSENBERG

Den Haag — Een beetje een kat in de zak was het wel, het paleisje aan het Lange Voorhout. De gemeente kocht twee jaar geleden van het Koninklijk Huis voor 4,5 miljoen gulden in feite een krot, met een kapot dak en zonder verwarming. 'Voor de doe-het-zelver', zou erbij gestaan hebben als ermee geadverteerd was, of: 'Kan likje verf gebruiken'. Er is dan ook heel wat afgeklost, het afgelopen jaar.

„Nou krot, dat hoor je me niet zeggen”, protesteert Jan Nies, de gemeenteambtenaar die het project Lange Voorhout heeft 'getrokken'. „Maar het verkeerde in een behoorlijk slechte staat, dat wel”. Daarmee stond de gemeente voor een flink probleem, want een pand kopen is een, het inrichten tot museum is twee. Er was 1,7 miljoen gulden beschikbaar voor de restauratie van de twee hoofdverdiepingen. Voor de tweede etage, waar prenten en tekeningen worden geëxposeerd, was 8,5 ton beschikbaar. Als we Nies mogen geloven is er uiterst zorgvuldig, om niet te zeggen schraperig, met het geld omgesprongen. „Er is veel gebeurd voor ongeloflijk weinig geld”, zegt hij trots.

Zwart

De hardstenen strakke gevel aan het Voorhout, die qua stijl ergens tussen rococo en Lodewijk XVI in zit, kreeg een opknappbeurt. Hij is nog steeds flink zwart, maar daar is bewust voor gekozen. Nies: „We wilden het patina van de gevel in stand houden. Bovendien bestaat bij een te grondige schoonmaak het gevaar dat je een vlekkerig geheel overhoudt”. Een drastischer aanpak vergde het timpaan, de versierde driehoekige gevelbekroning. De beeldhouwde engelachtige figuurtjes vielen van ouderdom haast van het dak. „Om de kosten te drukken hebben geen nieuwe figuren laten kappen maar afgietsels gemaakt”, vertelt Nies.

We gaan naar binnen door de deur die talloze politici gepasseerd zijn op weg naar de koningin, in de tijd dat het gebouw nog in gebruik was als werkpaais. De vestibule geeft toegang

FOTO HANS DE BAKKER

De donkere gevel van het paleis achter de bladertooi aan het Lange Voorhout.

tot een groot trappenhuis met een imposante lichtkoepel. Het is de centrale ruimte van het paleis waar alle andere vertrekken omheen zijn gegroepeerd. Nies legt uit dat ook in het interieur met de grootste terughoudendheid is gerestaureerd. Krakkemikkige deuren zijn gerepareerd, niet vervangen. In het ruime souterrain, waar een winkeltje en een horecavoorziening worden ondergebracht, zijn de gaten in het tegelwerk met stuc opgevuld. Zo blijft altijd zichtbaar dat er gerenoveerd is. Dingen die weg waren zijn niet gereconstrueerd. Deze aanpak is natuurlijk sterk bepaald door het gebrek aan geld, maar sluit tegelijk aan bij de moderne opvattingen over de restauratiepraktijk.

Bedenkelijk

Geheel in tegenstelling tot deze voorzichtige werkwijze staan de twee 'uitspattingen' die men zich heeft veroorloofd: de nieuwe parketvloer naar ontwerp van Donald Judd en de keuze van de kleuren in de belangrijkste zalen en kamers. Beide ingrepen, die zijn uitgevoerd op uitdrukkelijke wens van Rudi Fuchs, zijn in elk geval uit het oogpunt van monumentenzorg op zijn minst bedenkelijk te noemen.

De parketvloer negeert met zijn patroon van donkere lijnen, die als het ware onder de wanden van de vertrekken doorlopen, de oorspronkelijke ruimtelijke indeling van het gebouw. Museaal gezien zijn de vloeren wel geslaagd. En vanuit die invalshoek moet het parket ook worden bekeken, stelt Nies. „Het patroon brengt een zekere eenheid aan tussen de verschillende zalen. 'n Verdieping wordt als één grote vloer behandeld”. Ingrijpend voor het interieur zijn de opdringerige kleuren die zijn aangebracht op de plaats waar vroeger wandbespanning zat. De voormalige balzaal aan de tuinzijde is bijvoorbeeld marine-blauw. Elders komen hard-rood en grasgroen voor, nu niet direct tinten die passen bij stijklkamers uit de achttiende en negentiende eeuw. Als medeverantwoordelijke verdedigt Nies uiteraard ook deze noviteit. „Van de oorspronkelijke bespanning was niets meer over. Er zijn panelen-voor in de plaats gekomen die functioneel zijn omdat je er dingen aan kunt ophangen. De kleuren fungeren als een sprekend decor voor de kunstwerken”. Ook de architecten Ytse Braaksma en Job Roos, die de restauratie leidden, staan achter het kleur-geweld. Roos: „Het is even

schrikken, maar als je het een paar keer hebt gezien raak je eraan gewend”.

Bediendentrapp

De belangrijkste bouwkundige ingreep die in het paleis werd verricht was de plaatsing van een nieuw trappenhuis. Dit was noodzakelijk omdat de tweede verdieping alleen maar via een smalle bediendentrapp viel te bereiken. De architect Gerard Vreugdenhil, medewerker van Braaksma en Roos, slaagde erin een acceptabele oplossing te vinden. Hij werkte de nieuwe trap min of meer weg tussen de wanden van het grote trappenhuis en een van de zalen. Van die zaal is een klein hoekje afgehaald maar dat valt nauwelijks op.

De restauratie van het paleisje is dinsdag, wanneer het wordt geopend, nog niet helemaal klaar. Bovenin het gebouw bevindt zich namelijk nog een mysterieuze derde verdieping, die alweer alleen maar via een krakend trapje kan worden betreden. Het is de etage die koningin Emma aan het begin van deze eeuw liet optrekken op het dak voor de huisvesting van haar personeel. Wat ermee gaat gebeuren weet nog niemand, maar dat geeft niet want voorlopig is het geld op.